No. 1519. Zaterdag 8 Februari 1913. 30ste Jaargang.

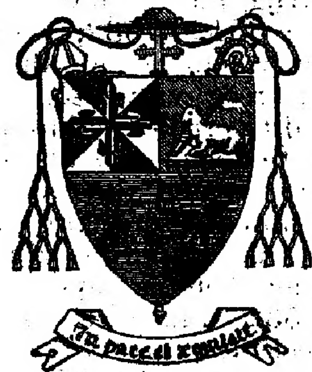
AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden f. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER: B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Fr. Michael Gregorius Vuylsteke,

door de gratie Gods en de gunst van den H. Stoel

Tit. Bisschop van Charadrus en Apost. Vic. van Curaçao,

aan de Geestelijkheid en de geloovigen van zijn Vicariaat

Zaligheid in den Heer.

Van het begin van hun bestuur over deze Missie, Beminde Geloovigen, hebben onze Doorluchtige Voorgangers, de Apostolische Vicarissen van Curaçao, zich krachtig beijverd om door het oprichten van scholen en de bevordering van godsdienstig onderwijs de eenige ware beschaving, n. l. de christelijke, en de eenige ware vrijheid, n. l. die „der Kinderen Gods" (1) onder de Katholieke bevolking te verspreiden. Dat hun dit zwaren strijd, onnoemelijke offers en veel geld gekost heeft, bewijzen de annalen van het Vicariaat.

De tijd is, Gode zij dank, voorbij, dat de Missie van den kant der Regeering, zoo geen openlijke tegenwerking, dan toch niet die medewerking ondervinden mocht, welke het verheven doel van haar moeitevol streven verdiende. De Regeering is langzamerhand tot het besef gekomen, klaarblijkelijk overtuigd door de bewijzen, dat Zij door het onderwijs der Missie te steunen, beschaving en vooruitgang, orde en rust bevorderde. Het wantrouwen heeft plaats gemaakt voor bewondering en waardeering.

Zooveel te meer heeft het Ons bedroefd, B. G. dat nog onlangs van de zijde van hen, die van nabij zich kunnen overtuigen hoezeer het onderwijs der Missie die waardeering der Hooge Regeering verdient, een tegenwerking werd ondervonden, zoo als alleen van verklaarde vijanden van het Katholiek onderwijs mogelijk is.

„Maar al heeft men kwaad tegen ons bedacht," de Heer onze God is machtig genoeg om uit het kwade het goede te doen geboren worden, „Hij zal alles ten goede keeren om vele volkeren te behouden." (2)

Wij van onzen kant, B. G. beloven de voetstappen van onze Voorgangers te zullen blijven drukken; geen offer zal Ons te zwaar vallen, wanneer het geldt de bevordering van het Katholiek Onderwijs in onze Missie.

Onze Geestelijkheid behoeven wij niet aan te sporen hunne beste krachten te wijden aan den bloei van het onderwijs in hunne Parochie en het trouwe schoolbezoek der kinderen zooveel mogelijk te bevorderen.

De Fraters en Zusters zijn zich zoozeer van hun plicht bewust om door ijverige studie, een voorbeeldigen levenswandel, en een groote mate van zelfopoffering den goeden naam onzer scholen hoog te houden, dat Wij geen uitdrukking kunnen vinden, die onze dankbaarheid en waardeering voldoende weergeeft.

Ook aan de duizende ouders, die hunne kinderen aan onze Fraters en Zusters toevertrouwen en zich voor een opvoeding hunner dierbare kinderen de grootste opofferingen getroosten, brengen wij gaarne hulde. Hoezeer het Katholiek Onderwijs door hen op prijs wordt gesteld, hebben zij in de afgeloopen twee laatste jaren bewezen, toen velen van hen eerst dan begonnen hun kinderen thuis te houden, toen de honger de kleinen belette den dikwerf grooten afstand naar de school af te leggen. Wie zou geen bewondering gevoelen voor die veel gesmade buitenbevolking, die zoo veel voor het onderwijs hunner kinderen over heeft?

Tot die ouders, welke hun kinderen niet naar onze scholen zenden, zullen onze woorden ook wel niet doordringen, want, op zeer enkele uitzonderingen na, zullen dit ouders zijn, die hun godsdienstige plichten slecht, of in het geheel niet, waarnemen. Waar immers het besef niet is doorgedrongen, dat een Katholiek kind een Katholieke opvoeding moet genieten, daar begrijpt men ook niet, dat een Katholiek zijn Katholieke verplichtingen moet nakomen.

Die ouders echter, welke hunne kinderen zonder voldoende reden niet naar Katholieke scholen zenden, en wie onze woorden misschien mochten bereiken, bidden Wij, bij de liefde van O.H. Jesus Christus, luistert naar den stem van Hen, die door God zijn aangesteld als de Herders Uwer zielen (3): Voedt uwe kinderen op in tucht (4) en vreeze des Heeren. Dat in de opvoeding de godsdienst niet gescheiden blijve van het onderwijs, maar dit geheel doordringe en vruchtbaar make. De opvoeding uwer kinderen is voor U, als Katholiek, een uwer voornaamste verplichtingen; vervult dien plicht dan ook volgens uwe Katholieke beginselen.

Dat de Katholieke Kerk niet alleen staat met den eisch, dat hare kinderen op bijzondere scholen hunne opvoeding moeten ontvangen is een al te bekend feit.

In Nederland zoowel als in andere landen hebben de Protestanten met de grootste opofferingen eigen scholen opgericht en in stand gehouden, en eischen eveneens uitdrukkelijk, dat de Protestantsche kinderen hunne scholen bezoeken. Zoo ook de Israelieten, die in eigen scholen hun kinderen in Israelitischen geest opvoeden. Zij zouden hunne kinderen naar andere scholen kunnen zenden, maar doen het niet. Waarom niet? Omdat hunne kinderen op die andere scholen geen voldoende, noch volledige opvoeding ontvangen, zooals hun overtuiging en hun geloof dit eischen.

Dat het voorbeeld van andersdenkenden de lauwe en trage Katholieken aanspore in het vervolg beter hun plicht te doen.

Behalve aan de ouders, die hunne kinderen niet naar onze scholen zenden, willen Wij ook een waarschuwing richten tot de Katholieke ouders, die ze wel sturen. En het is deze:

De door Hem zoo speciaal beminde Kolonie Curaçao telt, helaas, ook menig bedorven lid. Men treft ze aan onder die lieden „wier boosheid veelvuldig is op de aarde" en van wie „alle gedachte des harten op het kwaad gericht is te allen tijde." (5) Wij zijn omringd van velen, die leven zonder geloof in het Bovennatuurlijke, zonder verwachting van een belooning, of vrees voor een straf hiernamaals. Er worden beginselen verspreid — en naar die beginselen wordt helaas ook geleefd — lijnrecht in strijd met onze christelijke opvatting van zedelijkheid in en buiten het huwelijk. Er heerscht een gebrek aan eerbied voor de onsterfelijke ziel van het kind, er bestaan gewoonten, die meer dan heidensch, ja, duivelsch zijn. Er grijpen feiten plaats tegenover minderjarigen, welke geen wet schijnt te kunnen straffen, maar waarover van vele zijden klachten opgaan. Er heerscht zulk een onverschilligheid op het punt van godsdienst en de vervulling der godsdienstplichten onder de hoogere standen onzer maatschappij, dat, zoo zij verder afdaalde onder de mindere standen, dit aanleiding zou zijn tot de ergerlijkste uitspattingen en misdaden. De verspreiding van onzedelijke en allen godsdienst vernietigende boeken, met de schandelijkste platen nog meer bezoedeld, heeft op dergelijke wijze plaats, dat het vergif ongemerkt bij velen doordringt tot het hart. De slechte voorbeelden van gehuwden en niet gehuwden liggen zoo voor het grijpen en worden zoo onbeschaamd gegeven, dat men zou gaan twijfelen, of bekeering en verbetering van deze bedorven leden onzer maatschappij nog wel mogelijk is. Het zedelijkheidsgevoel is bij zeer velen zoo gering, dat zij het groote voorrecht mensch te zijn niet begrijpen en „zich gelijk gemaakt hebben aan het redelooze dier." (6) En in zulk een omgeving moeten uwe kinderen leven, B.G. Dat is de lucht die zij inademen. Zoolang zij nog school en cathechismus bezoeken, vinden zij in hun schoolbezoek, het getrouw bijwonen der H. Mis, en het veelvuldig ontvangen der H. Sacramenten een tegengif; maar wanneer zij deze hulpmiddelen niet meer hebben, wanneer zij zonder bescherming blootgesteld staan aan zoo vele en zoo groote verleidingen, wat zal er dan van hen worden? Hoelang zullen zij dan nog staande blijven?

Zoo lang als Gij, Katholieke ouders, zorgt, dat de echt godsdienstige opvoeding door Uwe kinderen op school ontvangen ook in den huiselijken kring wordt voortgezet en voltooid. Maar, helaas, vele kinderen missen bij hunne ouders de goede leiding, hun op school gegeven, en in plaats daarvan vinden zij thuis het slechte voorbeeld, worden niet teruggehouden van den omgang met slechte vrienden en staan zelfs bloot aan de verleiding van personen, die met slechte bedoelingen tot hen komen, en door hun ouders in huis worden toegelaten.

Ouders, hebt toch meer eerbied voor de onsterfelijke ziel van uw kind. God zal die ziel van U opeischen en U reken-

schap vragen over uwe zware verplichtingen tegenover uw kind. Houdt de verkeerde vrienden verre en sluit uw huis voor de verleiders van de onschuld uwer kinderen. Zorgt, dat uwe zonen en dochters geregeld de H. Mis blijven bijwonen, en de H. Sacramenten blijven ontvangen. Maakt er werk van, dat zij na het verlaten der school de Congregaties en Vereenigingen bezoeken, die voor hen werden opgericht.

Congregaties voor uwe oudere dochters bestaan er reeds in alle parochies. Niet gebrek aan ijver, maar aan Priesters en de overvloed van werkzaamheden zijn de oorzaak, dat voor de jongens nog niet in alle parochies Congregaties konden worden opgericht. In een der parochies is een zeer prijzenswaardige maatregel genomen door de oprichting van een congregatie voor meisjes, die de school verlaten hebben. Voor jongens van den zelfden leeftijd bestaan reeds Congregaties in de twee stadsparochies. Wij zijn overtuigd, B. G. dat die leeftijd de gevaarlijkste is voor uwe zonen en dochters en daarom sporen Wij U aan voor een trouw bezoek der Congregaties en Vereenigingen zorg te dragen. En waar het mogelijk is, dringen Wij er bij Onze Geestelijkheid opaan, dergelijke Congregaties voor kinderen, die school en cathechismus verlaten hebben, op te richten.

Luistert dan, B. G. naar onze vermaningen, die Wij ter wille van de onsterfelijke zielen uwer kinderen tot U richten. Weest op de eerste plaats zelf goede vaders en brave moeders. Laat er nimmer van uw kant, noch binnenshuis, noch daar buiten, de geringste ergernis gegeven worden aan uwe kinderen. Houdt u zelf en uwe kinderen verwijderd van hen die een zondig leven leiden (7). Weest voorzichtig in uw omgang met andersdenkenden, ook in het belang uwer kinderen. Al zijt gij nog zoo sterk en onderlegd in uw godsdienst, gij ondergaat den schadelijken invloed.

Wij kunnen niet nalaten op het einde van ons schrijven U aan te sporen tot dankbaarheid jegens Onzen Hemelschen Vader, die in zijne barmhartigheid onze aanhoudende gebeden verhoord heeft en na zulk een langdurige droogte zijn zegen niet langer heeft willen onthouden. Toont uw dankbaarheid door een goed gebruik te maken van Gods goede gaven en een stichtend leven; maakt geen misbruik van de verbetering van uwen armoedigen toestand, opdat de goede God ons voortaan zijn zegen kunne blijven schenken in plaats van straf. Trekt uw voordeel uit de ellende, door de meesten uwer geleden; verkwist uw geld niet met danspartijen en onnoodigen opschik; geeft het niet uit aan belachelijke weelde en uitspattingen, maar leert spaarzaam zijn en arbeidzaam; houdt er rekening mede, dat na den regentijd de droge tijd weder aanbreekt.

Wij vermanen U nog gedurende den heiligen Vastentijd de belangen uwer ziel ernstig te behartigen, en van uw goeden wil blijk te geven door het bijwonen der meditaties over het Lijden Onzes Heeren. Daaruit zult gij den geest van boetvaardigheid putten, dien gij zoozeer noodig hebt om vergiffenis uwer zonden en een overvloed van genade te bekomen.

Ten slotte vragen Wij uw gebed en de verdiensten uwer goede werken en heilige Communieën voor onze Moeder de H. Kerk en Haar zichtbaar Opperhoofd, den Paus, opdat Zij moge zegevieren over de vijanden, die Haar zoowel van binnen als van buiten belagen.

Bidt ook veel voor Hare Majesteit, onze veelgeliefde Koningin en Haar Koninklijk Huis, en ook voor Ons en allen die in overheid gesteld zijn, opdat Wij in alles Gods heiligen Wil mogen volbrengen tot Zijn meerdere eer en glorie en de zaligheid der zielen.

Krachtens de bepaling. . . .

En zal dit Ons Herderlijk schrijven op de gebruikelijke wijze in alle kerken en openbare kapellen worden afgelezen op Zondag van Quinquagesima.

Gegeven te Curaçao 25 Jan 1913.

† fr. MICHAEL GREGORIUS

Apost. Vicaris.

(1) Rom. VIII, 21.
(2) Gen. L, 20
(3) I Petr. II, 25.
(4) Ephes VI, 4.
(5) Gen. VI, 5.
(6) Ps. XLVIII, 13.
(7) Hebr. VII, 26.

ANTWOORD

AAN DEN HEER

F. W. P. WINKEL,

LID VAN DEN KOLONIALEN RAAD,

OP ZIJN SCHRIJVEN VAN 29 JANUARI 1913 VOORKOMENDE IN DE „AMIGOE DI CURAÇAO" DD. 1 FEBRUARI 1913. No. 1518.

Curaçao 3 Februari '13.

Weledele Heer.

Met belangstelling heb ik kennis genomen van Uw antwoord op mijn Open Brief van 24 Jan. l.l. en het deed me genoegen, dat antwoord te mogen aantreffen in hetzelfde blad, waarin mijn schrijven geplaatst werd.

Ook de toon, voor zoover het ten minste de zaak betreft, waarover het hier gaat, is welwillend, hetgeen ik ten zeerste waardeer. Overigens was uw brief een teleurstelling voor me. Het zwaartepunt van mijn betoog ontwijkt U heelemaal.

Ik heb U duidelijk aangetoond, dat uwe cijfergroepeering willekeurig is; dat niet minder dan 50% der leerlingen van 't schooljaar 1911, daarin niet vertegenwoordigd waren; niet-schoolgaande kinderen van 4 en 5 jaar daarentegen wel, en dat ik dus met de reeks geboortejaren 1901 tot 1906 in verband met het schooljaar 1911 geen genoegen kon nemen. Ik heb U gelegenheid gegeven zelf uw berekening nog eens te corrigeeren naar aanleiding van mijn betoog; maar U gaat er niet op in. Wel zegt U me, dat voor uwe berekening elk tijdvak van 6 jaren kan dienen en U stelt zelfs voor het tijdvak 1899—1904. Maar U waagt er zich niet aan. Waarom niet? U laat dat zaakje wijselijk rusten en daar hebt U reden toe; het had U geen voordeel bezorgd. Ik zal dan zoo vrij zijn, dat sommetje eens voor U uit te rekenen.

Een weinig geduld!

— *Mij kan ook elk tijdvak van 6 jaren dienen*, maar ik ben eenigezins strenger van opvatting dan U; *ik wensch het gegeven te zien in combinatie met een schooljaar, waarin de in dat tijdvak geboren kinderen school kunnen gaan.* Daarom verwerp ik uw jarenreeks 1901—1906 naast het schooljaar 1911. Ik zal U zoo aanstonds toonen dat ik daartoe gerechtigd ben.

— Veroorloof me, alvorens verder te gaan, UEd. even op te merken, dat U wat hardleersch is. U komt nog 'n keer terug met het jaartal 1912, waar 1911 bedoeld moet zijn. Denk er aan, dat de gegevens over 1912 nog gepubliceerd moeten worden in het K. V. van 1913.

Ook dient U goed te weten, welke reeks geboortejaren bij een bepaald schooljaar behooren, waarin de kinderen na 't voleindigen van zekeren leeftijd op school worden toegelaten. 't Is van gewicht die oogenschijnlijk kleine dwalingen, waarin UEd. vervallen was en waarvan U nog niet heelemaal teruggekomen is in uw antwoord, goed in te zien. Want hieraan wijt ik uw willekeurige getallen-groepeering en de daaruit voortvloeiende valsche berekening.

En nu ter zake:

Op één punt geeft U me gelijk, n.l. dat U de ± 150 leerlingen over het hoofd hebt gezien, die niet op Curaçao geboren zijn. Maar 't is geen dwaling van U; want U had er volgens uw eigen verklaring wel aan gedacht. Dat vind ik niet fair. Bedenk, dat de kwestie, waarover het hier gaat, van al te groot gewicht is. Zoo'n verzuim is met een uitvlucht als: „Het getal kinderen hier geboren en naar elders vertrokken werd door mij ook buiten rekening gelaten en dat getal weegt wel tegen die 150 op," niet goed te praten. Ik neem nu deze *bewering* (n.l. dat die getallen wel tegen elkaar zouden opwegen) ook niet zonder bewijs van U aan. Mijn ondervinding en het getuigenis van andere schoolhoofden en onderwijzers, die ik over dit punt kon polsen, staan lijnrecht daar tegenover. Wel weet ik, dat vele jongelui, *als ze de school verlaten hebben* een heenkomen zoeken naar elders. Zoolang zij echter nog in de schooljaren zijn, vertrekken er *zeer weinigen*; en de ontstane leemten worden op die scholen (ik bedoel juist die, waartoe die 150 niet behooren) door minstens evenveel leerlingen van buiten Curaçao aangevuld.

Door de Syriërs is er in de laatste jaren zelfs een nieuw element in onze scholen bijgekomen.

Die 150 geef ik dus in geen geval prijs. En hiermee vullen we voorloopig het te kort aan, dat er volgens uw berekening bestaat. Daarmee ben ik echter nog niet tevreden en U ook niet. Vóór we verder gaan geven we nog even uw berekening:

1901	geboorte-saldo	884
1902	„	951
1903	„	655
1904	„	815
1905	„	769
1906	„	392
	Samen	4466
	Nog overleden tot '12	38
	Blijft	4428

Nu opgelet! U neemt aan, dat de kinderen gemiddeld 5 jaar school gaan en trekt er nu zonder blikken of blozen 884 af, zijnde het geboorte saldo van 1901. Daartegen protesteer ik; niet tegen de 5 schooljaren (daarover straks nog 'n woordje) maar tegen het aftrekken van die 884 leerlingen. Waarom doet U dat? Dit getal had op de eerste plaats moeten blijven staan, daar de kinderen in 1901 geboren in 1911 nog slechts 10 jaar oud worden en zeker de school nog niet verlaten. Mag ik UEd. eens het redelijkste voorstel ter wereld doen? Trek er dan 392 af (geboorte saldo van 1906), om de eenvoudige reden dat die kinderen in 1911 zeker nog niet schoolgingen. Dat bezorgt me dadelijk 'n voordeel van ± 500, waarop ik volkomen aanspraak mag maken. Verwijt me dan geen willekeur in de groepeering der getallen; iemand moet wel stekeblind zijn om niet in te zien, dat de willekeur aan uwe zijde is. En nu vooral attentie, s.v.pl Hebt U wel opgemerkt dat 1906 een ongelukkig kinderjaar moet geweest zijn?

Het geboorte saldo bedroeg 392 dus 4 à 500 onder het normale. En hebt U daarbij ook nagedacht, dat dit *te eeniger tijd invloed moet uitoefenen op het aantal schoolgaande kinderen, maar dat 1911 daarvoor nog te vroeg is*, omdat die 392 kinderen dan de school nog niet bezoeken kunnen? Vindt U zelf het nu niet uiterst billijk, dat we die 392 buiten rekening laten? Begrijpt U het niet, vraag het dan maar eens aan uw goede vrienden, die U al die sluwe berekeningen in handen stoppen. Zij zullen het zooveel te beter begrijpen.

—En nu vraag ik U, heb ik niet het volste recht deze getallengroepeering te qualificeeren als willekeurig?— Ik herhaal het: *Ik neem vrede met elke reeks van 6 geboortejaren, normale en abnormale, maar men geve ze in combinatie met een jaar, waarin de in dat tijdvak geborenen school kunnen gaan.*

— En nu het sommetje, dat ik voor U zou uitrekenen. U zelf stelt me voor de reeks geboortejaren 1899-1904 te nemen, en daarnaast te stellen het aantal schoolgaande kinderen in 1911 (*niet* '12). De jongste leerlingen, die van '04, zijn dan voluit 6 jaar (*niet* 8) en worden in den loop van het jaar eerst 7; de oudste zijn 12 en in hun 13e. Een zeer redelijke combinatie dus. Met het oog op de buitenscholen, waar de meeste kinderen wegens de groote afstanden, zich niet aanmelden, vóór ze 8, of 9 jaar zijn, was het misschien wenschelijk, dat we nog 'n jaartje verder terug gingen; doch ik wil me tevreden stellen met wat U me geeft. Billijker kan het wel niet. Geboren in 1899 en 1900 resp: 966 en 949 Af: 15 % voor sterfte, als zijnde dit het gemiddelde der sterfte onder de kinderen der 4 volgende jaren. Reken maar na! Overleden: 145 en 142. Blijft resp: 821 en 807. Uwe manier van werken nu op den voet volgend krijgen we:

1899	geboorte-saldo	821
1900	„	807
1901	„	884
1902	„	951
1903	„	655
1904	„	815
	Totaal	4933
	Nog overl. tot 1911	± 38 (Dit kan iets meer zijn)
	Blijft	4895,

zijnde het totaal aantal kinderen dat de scholen zou bezoeken als allen ter school kwamen en 6 jaar school gingen. Weer aangenomen, dat het schoolbezoek 5 jaar duurt, trekken we er het geboortesaldo van 1899 af, zijnde 821. (Ik volg U zoo slaafsch mogelijk, hoewel het eigenlijk de voorkeur zou verdienen er het gemiddelde 816 af te trekken.) Blijft 4074, die op school *kunnen* zijn in 1911.

Aanwezig	3692
Buiten Curçao geboren	± 150

Blijft 3542, als zijnde het aantal der werkelijk schoolgaande kinderen van Curaçao in 1911. Ik krijg nu 'n batig Saldo van 4074 — 3542 = 532; terwijl U met uwe willekeurige getallenreeks een te kort kreeg van 145.

En om dit crediet-saldo is het toch maar te doen.— En als ik UEd. nu nogmaals vraag, aan welke zijde de fout begaan is, dan kan uw antwoord niet twijfelachtig zijn. Met dat eindcijfer ben ik tevreden. Mij dunkt, die 532 kunnen wel doorgaan voor de *honderden*, die volgens mijn overtuiging geen school bezoeken.

U had ook reden om te betwijfelen of 83% der kinderen op school konden zijn. Voor deze berekening met een 6-jarigen cursus dalen we reeds tot 72%. — U ziet wel, op 'n paar punten zijn we het weer roerend eens; maar mijn credit-saldo van 532 blijft staan tegenover uw tekort van 145. — Van willekeur in mijne berekening kunt U me wel allerminst betichten.

In uw antwoord vind ik 'n mannelijk woord, dat ik hier even releveer. „Mocht ik eens dwalen, zoo zegt UEd, (Wie dwaalt niet?) „niets zal mij aangenamer zijn dan op mijn dwaling te worden gewezen". Mijnheer, ik heb U nu dezen dienst bewezen. Nu is het aan U te toonen, dat het U met dit mannelijk woord ernst is. Zijn dwaling inzien ontsiert trouwens den man van eer niet.—

Hier kan ik de pen gerust neerleggen, wijl ik mijn doel bereikt heb. Ik wilde zulks ook eerst doen, te meer om met dat hier zooeven uit mijn hart opgeweld woord te kunnen besluiten, maar ik acht mij verplicht, hier nog 'n paar beschouwingen aan toe te voegen, die UEd wel in overweging mag nemen, alvorens met beschuldigingen van welken aard ook voor den dag te komen

Voor uw betoog hebt U gebruik gemaakt van:

No. 1: De geboorte- en sterftecijfers volgens de registers van den Burgerlijken Stand.

No. 2: Het aantal schoolgaande kinderen in 1911, volgens het Kol. Verslag van 1912.

No. 3: Het gemiddeld aantal schooljaren met inachtneming van 'n zeker percentage voor kinderen, die de school nooit bezoeken, in geen officiëele stukken te vinden, maar bij *raming* vastgesteld door den Heer F. W. P. Winkel c. s. in hoogst eigen persoon.

Let wel! No. 1 is *officiëel*; No 2 *officiëel*; No. 3 een *gissing*. En wat zien we nu gebeuren? U bedient zich van 1 en 3 om te zien of 2 correct is Hoe heb ik het nu? Is dat redelijk? Kan 'n verstandig man zoo iets uitdenken? Komt daar het gezond verstand niet tegen in opstand? *U* vindt het misschien niet vreemd! Maar zeg eens, hoe zou U het vinden, als ik U eens vroeg: „Kom, ga eens ná met behulp van 2 en 3, of de Registers van den Burgerlijken stand wel in orde zijn."— Bespotlijk, niet waar?

Maar nu weet ik, wat U daarop zult zeggen of zeker denken! Mag ik het eens zeggen? „O, voor mij, F. W. P. Winkel, zijn die gevallen volstrekt niet gelijk; want de Ambtenaar van den Burgerlijken Stand is 'n eerlijk man en kan in 't knoeien met namen en getallen geen voordeel voor zich zelf behalen; maar de R.K. Missie is niet te vertrouwen. Zij klopt er 'n voordeeltje uit."

—En mag ik U ook eens zeggen, waar ik nu aan denk? Aan het spreekwoord van den waard en zijn gasten.

—Over dat *voordeeltje* straks ook nog 'n woordje. We dwalen anders te ver af.

—Neen, geachte Heer Winkel, dat is de manier van werken niet. Wil U 1 en 2 aanhalen, om te zien of de *gissing* uitgedrukt in 3 vèr van de waarheid staat of niet, dat kan U gerust doen; dat is zelfs verstandig, maar zoolang 3 niet onomstootelijk vast staat en in zeer nauwkeurige cijfers staat uitgedrukt en ophoudt 'n gissing te zijn, zoolang is het voor bewijsmateriaal ongeschikt, en mag zeker niet aangevoerd worden tegen officiëele bescheiden.

—En toch heb ik me er toe geleend, dat bewijsmateriaal ook te benuttigen, werpt U me wellicht tegen. Zeer zeker en dat is duidelijk! Om U te believen heb ik U maar eens door dik en dun zoo slaafsch mogelijk willen volgen; ik heb geen gebruik willen maken van andere wapens, dan die UEd. het goedvond mij in handen te geven. Wel had ik niet veel vertrouwen in het oud-roest van No. 3, maar 't hielp toch mee om U den genadeslag te geven.

Doch weet nu voor eens en voor altijd, dat U in 't vervolg met *onbewezen beweringen* geen aanklacht meer behoeft te steunen. Trouwens van een Lid van den Kolonialen Raad verwacht men zulks allerminst.

Over dat *gemiddeld aantal schooljaren* wenschte ik nog 'n woordje in 't midden te brengen.

UEd orakelt er over, alsof U dat getal maar met 'n tooverwoord te voorschijn kan roepen.

Voorzichtig! Zoo ergens, dan weet, dat hier voetangels en klemmen liggen. Sinds 1908 ben ik gegevens aan 't verzamelen om tot 'n zuivere berekening van dat getal te komen; er zullen echter nog wel 'n jaar of 4 moeten verloopen eer ik er mee klaar ben. Het schoolbezoek loopt enorm uiteen. Op de School van Barber wordt een 4-jarige cursus gevolgd; op de overige scholen van het 3e. 4e. 5e. district een 5-jarige; in het 2e. district (2 scholen) nominaal een 5-jarige, in werkelijkheid een 6-jarige; op de 2 zusterscholen in de stad een 6-jarige; op de 2 Fraterscholen nominaal een 6-jarige maar in werkelijkheid een 7-jarige en op de 2 burgerscholen een 8-jarige cursus. Ik wil hiermede niets anders beweren, dan dat ik 'n jaar of 9 tijd noodig acht om dat gemiddeld cijfer te achterhalen.

Nu is U er vlugger mee dan ik; want zie, daar komt U me er zoo onverwacht mee uit de lucht gevallen.

Zeer dankbaar, maar nog dankbaarder zal ik U zijn, als U zich nu eens zeer correct uitdrukt. Want het zou toch wel 'n groote tref zijn, als het juist 5 jaar was! De maanden leggen ook gewicht in de schaal, Gesteld, dat U 5 jaar en 6 maanden krijgt, dan groeit mijn batig saldo in eens met 410 (de helft van 821) aan en we krijgen 942. Ik wil natuurlijk niet op uw uitspraak vooruit loopen; ik houd me voorloopig aan uw 5 jaar en ben met mijn credit van 532 best tevreden. Mocht U er niet mee tevreden zijn, zoek dan een correctief in de verwaarloosde maanden. Daar ben *ik* niet aansprakelijk voor.

Tevens ziet U nu, hoe officiëele gegevens U kunnen dienen om de juistheid van 'n gissing of raming eenigszins te controleeren. Begrepen, hoop ik? Anders maar eens aankloppen ten kantore van U weet wel! Die zullen het U wel uitleggen.

— En als U klaar is met uw gemiddeld cijfer in *jaren en maanden*, dan houd ik me aanbevolen. Denk bij de berekening, dat de pupillen van de beide weeshuizen door U als gewone scholieren zijn meegeteld (behoudens enkele, door mij afgetrokken om bekende reden). Is dat geen moeilijkheid? De meisjes blijven tot haar 22e jaar en de jongens tot ze 'n ambacht geleerd hebben, d. i. ± tot hun 20ste jaar. Zoo dat te veel invloed op 't gemiddelde cijfer mocht uitoefenen, verdonkeremaan ze dan maar, doch houd me op de hoogte, dan ben ik zoo vrij hun aantal bij mijn credit te brengen. 't Is wel niet veel, maar 't is meegenomen!

— Ook over het voordeeltje, dat de R. K. Missie uit het opgeven van onjuiste cijfers zou kunnen kloppen, moet ik U nog even onderhouden.

Geachte Heer Winkel! UEd had zich 'n massa onaangenaamheden bespaard en de eerlijkheid van het Vicariaat van Curaçao niet in verdenking kunnen brengen, als U vóór alles uw verstand eens geraadpleegd had in plaats van uw haat tegen al wat Roomsch is. — U begrijpt toch wel, dat waar hoogere aantallen leerlingen worden opgegeven, ook meerdere onderwijzers en onderwijzeressen noodig zijn. Denkt U nu werkelijk, dat het zoo 'n goed zaakje voor de R. K. Missie is, een onderwijzer(es) uit Europa te laten overkomen, reis en uitrusting te betalen, waar heelemaal geen vergoeding voor gegeven wordt en voor eenigen steun fl 300 's jaars te ontvangen? Toen ik in November l. l. uit Nederland alhier terugkeerde, bracht ik 5 met moeite aangeworven leerkrachten mee. Wat 'n onkosten voor de R. K. Missie! En dat alles voor *denkbeeldige* leerlingen?

Op Montagne, Santa Rosa, Sta Maria en S. Willebrordo moesten in de laatste jaren de scholen uitgebreid worden. Aan de Fraterschool van Otrabanda worden 4 nieuwe lokalen toegevoegd, waarvoor de werkzaamheden zijn begonnen. In het St. Martinus-Gesticht is uitbreiding der gebouwen hoog noodig en plannen zijn in bespreking. Van

de duizenden, daaraan ten koste gelegd, wordt een bagatel vergoed.

En al die uitgaven ook al weer voor *denkbeeldige* leerlingen?

In verband met het bovenstaande ben ik zoo vrij hier even terug te komen op een der vele gewaagde uitspraken uit uw rede van 16 Januari ll.

De scholen van het St. Martinus gesticht telden in 1911 volgens UEd. 423 leerlingen (lees 489)

Nu kunnen er volgens U maar ± 200 leerlingen op school zijn, want uw spion kon er niet meer dan 200 geteld krijgen bij het uitgaan der school. Laat ik U zeggen dat, er plaats is voor ± 500 leerlingen, en men klaagt over plaatsruimte. Nu zijn drie dingen mogelijk:

1o. Uw spion kan niet tellen.

2o. Uw spion staat zich te vergapen aan de meisjes, die door de voordeur uitgaan (± 150) en laat de rest (300 à 350) door de achterdeur ontsnappen.

3o. De R. K. Missie gaat 'n kapitale som uitgeven voor *fictieve* leerlingen, waarvan er reeds 300 op die school zijn.

—Zou U ziende blind willen blijven, dien dan gerust een aanklacht in tegen het Apostolisch Vicariaat, wegens oneerlijke praktijken ten nadeele der Koloniale Kas, tegen School opziener en Schoolcommissie wegens plichtverzuim. Dezen toch mochten den door UEd. gewraakten toestand zooveel jaren niet geduld hebben. Denk er aan, die heeren, (U weet wel) mee te brengen en vooral kom met op pooten staande bewijzen, anders vrees ik, dat U voor den rechter 'n schitterend fiasco zal maken.

De contrôle door Schoolopziener en Schoolcommissie uitgeoefend, houd ik hoog! UEd. spot er meê Waarom solliciteert U niet naar de betrekking van schoolopziener om hun eens 'n lesje te geven? Aan 't bezoeken van scholen hecht U Ed blijkens uw antwoord weinig waarde, hetgeen geen aanbeveling voor U is, om voor die betrekking in aanmerking te komen. Meent U werkelijk, dat, om over 't al of niet deugdelijke van het onderwijs te oordeelen, het bezoeken der scholen niet noodig is, waartoe ik U Ed. in mijn open brief had uitgenoodigd, dan ben ik zoo vrij U te zeggen, dat ik verder ook niet op uw bezoek gesteld ben.

— Op de contrôle van den *waarnemenden* Schoolopziener heb ik me nergens in mijn open brief beroepen, zooals U ten onrechte beweert. Nagenoeg al den tijd, dat hij in functie was zoodanig, vertoefde ik in Nederland, zoodat ik zijne manier van werken niet ken.

Ik maak echter van deze gelegenheid gaarne gebruik om Zijn Ed. openlijk mijn dank te brengen voor de kalme, waardige en degelijke wijze, waarop hij onze zaak bepleit heeft. Dat Zijn Ed. het daarom bij U moest ontgelden, beschouwe hij als een eer.

— Aan mijn raad U gegeven, dank ik 'n prachtig stuk vuurwerk, met schitterende licht- en overdonderende knal-effecten. En dat alles te mijner eer! Wel jammer, dat me die eer niet toekomt. De Redactie heeft ze mij afgesnoept. Overigens geen groot verlies voor me. Ik zocht argumenten, maar ze zaten er niet in en spatten er niet uit! —

— En eindelijk, daar ontmoet ik nog dien kleinen cent. Heeft dat ding U werkelijk pijn gedaan? Ik vraag wel excuse. Niet kwaad bedoeld van me. Hij moest even dienst doen ter illustratie van een door mij uitgesproken bewering; want, ziet U, als ik iets beweer, voeg ik er gaarne een bewijs bij. Dit voorbeeldje lag het dichtst bij de hand. Lees die passage nog maar eens na.

Ik heb het niet van een verslaggever, maar van *vele* getuigen. UEd kan het zich hebben laten ontvallen in het vuur uwer rede, zonder dat U zich zulks bewust is. Ook de *vele* getuigen kunnen U verkeerd verstaan hebben. Ik elk geval, U krijgt dien kleinen cent van mij cadeau. Daar geen praat meer over. En nu, mijn Waarde Heer:

„Greif' niemals in ein Wespennest, Und wenn du greifst, so greife fest".

Hoogachtend

FR. M. RADULFUS HERMUS,
Inspecteur van het R. K. B. O.

PROTEST.

Niets was rechtvaardiger en meer gewettigd, dan het Protest door eenige Heeren van Curaçao namens de Katholieken der Kolonie aangeteekend tegen het afstemmen door de meerderheid van den Kol. Raad van de subsidieverhooging, door den Gouverneur voorgesteld ten behoeve van het Bijzonder Onderwijs.

Geheel natuurlijk, dat deze kreet van protest weerklank vond op Aruba, waar bijna alle bewoners de eer genieten Roomsch Katholiek te zijn en die nu hun goed recht op zijde zien geschoven door mannen, die geroepen werden om het belang van 't algemeen te dienen.

Men mocht dan ook niet anders verwachten, dan dat de districtbewoners van Aruba hun stem voeg den bij dien van hunne medebroeders van Curaçao, om zoowel in eigen naam als in naam hunner mede-eilandbewoners en geloofsgenooten te protesteeren tegen het groote onrecht hun aangedaan op Donderdag-avond 16 Januari ll. in de zaal van den Kolonialen Raad.

Wij protesteeren als Nederland's onderdanen, die recht hebben van het Gouvernement te eischen hun scholen in stand te houden om dezelfde reden waarom ook het Openbaar Onderwijs dat voorrecht geniet

Wij protesteeren als Katholieken, die hun recht onderdrukt zien door mannen die de belangen des volks moesten verdedigen, maar zich laten beheerschen door anti-katholieke gevoelens, zoozeer, dat zij weigeren mede te werken om te doen wat recht is.

Wij protesteeren als belastingbetalers, die verlangen, dat ons geld ook gebruikt worde om onze scholen te onderhouden, waar onze kinderen onderwijs kunnen genieten, evengoed als dat geld besteed wordt voor het onderhoud der Neutrale School.

Wij protesteeren eindelijk uit alle kracht onzer ziel tegen het optreden van bedoelde Raadsleden en wij hopen, dat men in Nederland, het land van vrijheid en rechtvaardigheid, bij ons Ministerie, waarin zulke puike mannen zitting hebben, de bedoeling der tegenstemmers tegen de voorgestelde wet zal doorzien. Wij vertrouwen dat men het zegevieren van dergelijk onrecht zal weten te voorkomen, en dat door het toestaan der vermeerdering van subsidie voor de Bijz. School de Katholieken in staat zullen gesteld worden voort te kunnen gaan met hunne kinderen een Christelijk Onderwijs te laten genieten, met hetzelfde recht en dezelfde vrijheid als anderen Neutraal Onderwijs hebben.

Dit is het recht dat wij opeischen.

Aruba 29 Januari 1913.

Francisco Ruiz
Carmelo Semeler
Manuel Duardo
Ezechiel Fraak
E. de Cuba
Enrique F. Arends
Francisco Bislik
Joseph de Kort.

Hamburger Marktberichten.

Aloë. De markt is blijven dalen. De opkoopers hebben zich bijna allen teruggetrokken, trachtende door hun terughoudendheid en lage prijsaanbieding den verkoopers vrees aan te jagen en tot den verkoop te dwingen. Het kan niet ontkend worden, dat in het afgeloopen jaar het gebruik van Aloë zeer verminderd is, wat voor een groot deel aan het vasthouden van hooge prijzen moet worden toegeschreven. Zooals wij hebben voorzien en het ook voorspelden, moesten die al te hooge prijzen ten slotte worden losgelaten en tradt een reactie naar omlaag in. Als de oogst gering uitvalt, waaraan om de vele groote regens in de landen van herkomst getwijfeld moet worden, en de vrede in den Balkan den handel weer doet opleven en uitbreiden, en wanneer dan het gebruik van Aloë gelijktijdig toeneemt, kan de prijs wel weer stijgen; maar wij gelooven toch niet, dat het ooit boven de 90 Mark zal komen. Wij kunnen ook niet genoeg aandacht vragen voor het feit, dat de de Kaap-aloë onze grootste concurrent is. 't Spijt ons, dat wij juist op het einde van een goed aloë-jaar zulk een slecht vooruitzicht moeten openen; maar wij kunnen de aloë onmogelijk hooger noteeren dan 75 Mark de 100 Kilo. En dat is nog maar normale waarde, daar er geen werkelijke koopers zijn.

Caret. Vast. Groote navraag. De kleine voorraden, die binnenkwamen, konden onmiddelijk verkocht worden.

De gewone soort van Venezuela: 26 M. — 35 M. het ½ Kilo.

Huiden. De markt blijft zeer levendig, zoodat de prijs zelfs stijgen kon tot 2.24 Mark het Kilo. Toen echter de verkoopers weer te veel aan die hoogste prijzen vasthielden, trad weder een daling in tot 2.12 M. De markt blijft echter vast.

Goede zware huiden van Rio Hacha en Curaçao	M. 2.12	à	2.15
Kleinere, lichtere huiden	„ 2	à	1.10
Gedroogde, goede kwaliteit van Sabanilla	„ 2.30	à	2.50

Dividivi. Slechts heele kleine partijtjes werden aangevoerd; in 't geheel 500 ton, en wel 250 t. per zeilschip van Maracaibo en 200 t. ook per zeilschip van Coro. Per stoomschip kwam nauwelijks 50 ton aan. Aldus kon een kleine verbetering van prijzen verkregen wordt, terwijl het artikel in 't algemeen een neiging tot stijging vertoont. De overzeesche berichten omtrent den oogst blijven ongunstig. Wordt er werkelijk weinig dividivi geplukt en blijkt de kwaliteit inferieur dan is voor den overgebleven voorraad goede kwaliteit een stijging te wachten.

In 1912 werd in 't geheel 10,000 t. aangevoerd tegen 18.500 t. in 1911.

Wij noteeren:

Curaçao en Bonaire	M.	8¼ à	9¼
„ fijnere soort	„	9¾ à	10¼
De gewone v. Sabanilla	„	7¾ à	8¼
fijnere „ „	„	8¼ à	9
„ van Coro	„	8¼ à	9
Puerto Cabello	„	7¾ à	8¼
Maracaibo (zeilsch.)	„	8 à	8¼
„ (stoomsch)	„	8¼ à	9
Rio Hacha (zeilsch)	„	7¼ à	8
„ (stoomsch)	„	7¾ à	8¼
„ „	„	8¼ à	9

Berichten uit de Kolonie.

Staking.

Schrik niet, Lezer! Vooral, hecht aan dit woord niet de beteekenis, welke het heeft in Europa en Amerika. De verschrikkelijke gevolgen van een dagen- en wekenlangen stilstand van verschillende bedrijven wegens sterk gespannen verhouding tusschen een groote menigte georganiseerde werklieden en hun werkgevers kent Curaçao, Goddank, nog niet. Toch is voor onze Kolonie de hier heerschende staking reeds erg genoeg.

Wat is er gebeurd?

Toen Zondagmorgen de *Zulia* der Red „D" lag vastgemeerd, weigerden plotseling de sjouwers te werken voor het gewone loon van 15 cts aan wal en 22½ cts aan boord. Zij eischten verhooging van loon respectievelijk tot 37½ en 50 cts; het dubbele loon voor nachtwerk en op Zon- en feestdagen zou dan vervallen en alle werkuren volgens uniform tarief worden uitbetaald.

Daar de *Zulia* reeds te laat was en op de Kust wegens Carneval weinig zou kunnen werken, gaf na eenig over- en weergepraat de Directie toe *voor dit ééne geval*, om de boot maar gelost te krijgen en weer weg te komen.

De arbeiders, die hier worden aangeworven voor het werk aan boord op reis naar Maracaibo en terug vroegen ook verhooging van f 1,25 op f 1,50 en beteren kost. [illegible]

Maandagmorgen weigerden de sjouwers, die dienst doen bij de K. W. I. M.

De *Prins Willem IV* loste toen met eigen volk en eenige werkwilligen onder bescherming van Commandant APPEL en zijn Politie, maar kon eerst Woensdagmiddag vertrekken. Het gewone werkvolk voor Haïti en New York werd niet aangemonsterd. De *Prins Willem IV* zou de Curaçaonaars overnemen van de *Prins Maurits*. Deze laatste maatregel is niet gelukt, daar de Curaçaonaars, van Haïti huiswaarts keerende, weigerden over te gaan.

Ook bij de Hamburg-Amerika Lijn werd per colli verhooging van 1 op 2,5 cent geëischt voor het lossen uit de lichters op den wal.

Na eenige bespreking en belofte voor verbetering van loon in de toekomst werd tegen de gewone voorwaarden gewerkt, toen de Politie, onder persoonlijke leiding van den Procureur generaal, de werkwilligen beschermden.

Dinsdagmorgen weigerden de werklieden aan de scheepstimmer-werven en vroegen in het algemeen verhooging van loon; wat niet werd toegestaan.

De Firma JAMES EN HENRY JONES, die Woensdag de *Belgian* verwachtte, was zoo verstandig een staking te voorkomen door met 't werkvolk te spreken en alles van te voren in der minne te schikken. Ook de Firma S. E. L. MADURO & SONS wist op dergelijke wijze een staking te voorkomen. De Heer C. DE GORTER gaf ook onmiddelijk aan de matrozen van een zijner schepen de gevraagde loonsverhooging.

Gisteren — Vrijdag — weigerde het volk opnieuw onder de gewone voorwaarden de *Zulia* te lossen, doch een regeling schijnt spoedig getroffen te zijn, daar de boot 's midddernacht is uitgegaan.

Aan boord van de *Prins Maurits*, gisteren binnengekomen, werd weder met eigen volk en eenige werkwilligen gewerkt.

De Curaçaosche staking onder de bootwerkers en scheepstimmerlieden duurt dus reeds een week.

Op het oogenblik lijden de K.W.I.M. en de Curaçaosche Handel Maatschappij er nog onder.

't Wordt hoog tijd, dat er een einde komt aan dezen toestand, die met den dag meer en meer gespannen wordt. Naar buiten zou de Curaçaosche haven een minder goeden naam kunnen krijgen, terwijl de kooplieden op Curaçao hun waren niet op tijd in 't pakhuis ontvangen.

Hoe die staking zoo op het onverwachts kon uitbreken, begrijpt niemand. Tot op het laatste oogenblik [illegible] gehouden.

Deze wijze van werkweigeren is ten zeerste verkeerd en keurt een ieder ten sterkste af.

Bestaat er dan geen reden voor de bootwerkers en scheepstimmerlieden om verhooging van loon, of uitbetaling van het volle loon, te vragen? Wij gelooven van wel. Het loon, dat den menschen wordt uitbetaald is laag en het werk zwaar.

Niet echter op deze wijze hadden zij lotsverbetering moeten zoeken.

De stakers beweren echter, dat het bij vroegere gelegenheid is voorgekomen, dat de voormannen, die om vermeerdering van loon vroegen, slechts harde woorden en ontslag uit den dienst als antwoord outvingen. Dit was natuurlijk geen reden om het nog niet eens op nieuw te beproeven, maar het verklaart toch veel.

In het grootste belang van Curaçao is het, dat er ten spoedigste een einde worde gemaakt aan deze staking. De harde woorden over en weer elkander toegevoegd door de volhoudende partijen verbitteren wederzijds de gemoederen. Zonder bemiddelend optreden van personen, die kalmeerend op beide partijen kunnen werken, wordt dat vooreerst niet beter en zoo zal de staking op sommige booten en werven nog lang voort kunnen duren tot groot nadeel van 't algemeen.

De Procureur-generaal Mr. J. B. GORSIRA heeft reeds veel in deze richting gewerkt.

Zou het ook niet op den weg liggen van den *Curaçaoschen Handelsbond* naar een bevredigende oplossing te zoeken?

De Zandzuiger.

Naar wij uit goede bron vernemen heeft de Gouverneur van het Ministerie bericht ontvangen, dat de sleepboot met zandzuiger kort na haar vertrek uit Holland om het slechte weer genoodzaakt was te Portsmouth binnen te loopen, waar zij beter weer af zou wachten.

Een vreemde geschiedenis.

Zondagnacht is een sloep in Caracasbaai gestrand en kapot geslagen. De Venezolaan, die er in zat, kon zich redden, een Franschman, die van La Guaira naar Colon moest, verdronk.

De Venezolaan is een oud bekende der Justitie en is ook nu in verzekerde bewaring. Hij had een verdacht telegram bij zich.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen van den Uitgever, den Heer C. GORSIRA, de welbekende Curaçaosche *Almanak*.

Muziekuitvoering.

Morgen avond om 7½ uur muziek aan de Overzijde.

PROGRAMMA.

1. Soddatenblut	Marsch	von Blon	
2. Ouverture du pirate		Bellini	
3. Estudiantina	Valse	Waldteufel	
4. Palmes et couronnes	Fantaisie	Bajus	
5. Aux armes	Pas Red	van Parck	
6. Rigolleto	Fantaisie	Verdi	
7. Ständchen am Morgen		H. Wolff	
8. El asalto	Danza	Campos	

Plaatsgebrek

noodzaakt ons verschillende berichten achterwege te laten.

Buitenland.

Overzicht der telegrafische berichten.

De Jong-Turksche „Vereeniging en Vooruitgang" heeft niet de volle sympathie van het leger, zoodat de toestand in Turkije zeer kritiek staat. De verbonden Balkan Staten hebben zich om deze reden wat gehaast en zonden 29 Januari hun ultimatum. Reeds den volgenden dag ontvingen zij ten antwoord, dat Adrianopel zou worden prijsgegeven, mits de *Heilige Stad*, de wijk der moskeeën der begraafplaatsen in handen der Turken bleven. De forten zullen geslecht, de troepen heengezonden worden en over de Egëische eilanden zullen de Mogendheden beslissen.

Dit antwoord, 30 Januari gegeven, is door de Bulgaren niet afgewacht. Een telegram van 29 Januari uit Sofia meldt althans, dat Generaal Savoff, bevelvoerder van het Bulgaarsche leger, dienzelfden dag tot zijn troepen de volgende bekendmaking richtte: Volgens de wending, welke de onderhandelingen te Londen genomen hebben, is het duidelijk, dat de vijand niet van plan is een duim breed van den grond, door onze zegepralende troepen veroverd, af te staan. Wij zullen ons derhalve tot nieuwe overwinningen voorbereiden

en door onze onwederstaanbare operaties aan den vijand en de geheele wereld, toonen, dat Bulgarije, ons Vaderland, meer eerbied verdient."

De Mogendheden ontvingen 30 Januari een protest van Turkije, dat de wapenstilstand door de Balkan-Staten was opgeheven, terwijl ook de Turksche afgezanten uit Londen werden teruggeroepen. De ambassadeurs der groote Mogendheden, eveneens te Londen vergaderd, lieten aan de afgevaardigden der Balkan-Staten weten, dat, al zouden zij overwinnaars blijven, zij toch geen vrijheid zouden hebben, Turkije naar eigen goeddunken te verdeelen.

De Bulgaren en Serviërs gingen intusschen voort Adrianopel dichter en dichter in te sluiten en bereidden een bestorming voor. De eigenlijke vijandelijkheden schijnen eerst 3 Januari begonnen te zijn met een bombardement op Adrianopel des avonds om 7 uur. Den volgenden morgen rukte een geheele divisie infanterie vooruit om de stad te bestormen, terwijl het bombardement in hevigheid toenam. De overgave der stad werd geëischt op straffe haar te zullen plat branden, doch de commandant van de vesting weigerde, zoodat het bombardement werd voortgezet, terwijl de troepen 5 Januari reeds tot op 1 Mijl afstands waren genaderd. Ook om en bij het begin der Dardanellen, op het eiland Gallipoli, wordt geducht gevochten.

Algemeen Overzicht.

Nu het er op aankomt, om van de Balkan-crisis te profiteeren, laat Rusland zich ook nog eens hooren. De Russen willen niet slechts, dat hun altijd de straat der Dardanellen zal zijn opengesteld, om daardoor een uitweg te hebben voor hunne vloot in de Zwarte Zee, maar zij verlangen ook de forten zelve te bezetten: de gevangene wil ook wel eens een tijdje cipier wezen; dan kan hij ook op zijn beurt eens aan anderen den doorgang weigeren! Zullen Engeland en Frankrijk hiertoe hunne medewerking verleenen? Het is niet te hopen! Dit zou 't gevaar voor een Europeeschen oorlog vergrooten! De conclusie zal wel wezen, dat de Dardanellen voor alle volken wordt opengesteld en dan trekt natuurlijk Rusland hier het meeste voordeel uit. Maar niet alleen Rusland, doch ook Rumenië laat zich hooren, misschien wel juist, omdat Rusland zich mengt in de kwestie! De Minister van Binnenlandsche Zaken van Rumenië thans in Londen vertoevende, verklaart: „Tot heden zijn wij neutraal gebleven om den vrede te bewaren! Vraagt ge mij, wat wij zullen doen in de toekomst, dan kan ik u (Hij bedoelde wellicht, dan *wil* ik u) hierop geen antwoord geven. De geruchten over de mobilisatie van ons leger zijn niet juist; wij hebben ons leger gemobiliseerd uit voorzichtigheid!" Rusland en Rumenië hadden wellicht gedacht, dat de vrede spoedig een voldongen feit zou wezen, maar dan hebben zij zich vergist! De Turken hebben na het 3 Jan. ll. gestelde ultimatum geantwoord, dat zij van Adrianopel, het koste wat het koste, toch minstens het heilig gedeelte, waar de Moskee staat, willen behouden; over de eilanden in de Egeïsche zee zouden de Mogendheden moeten beslissen.

De verbondenen eischen, dat Turkije er afstand van zal doen; maar ze zijn er niet voor, dat ze aan Griekenland komen; de Grieken meenen er het volste recht op te hebben en wel, zooals hunne afgevaardigden aangeven, om de volgende vier redenen:

1o. De eilanden zijn thans bezet door Grieksche strijdmachten; Griekenland kan dus het recht van verovering en van feitelijk bezit doen gelden;

2o. Historisch zijn het niets anders dan gedeelten van Griekenland. De Turk heeft ze vroeger bezet, maar nog in 1821 hebben de bewoners dier eilanden met de andere Grieken gestreden, om zich vrij te maken van het Turksche juk. Toen hebben de eilanden veel geleden; op Chios werden meer dan 60.000 Grieken vermoord en dat zit den Griek nog altijd dwars!

3o. De eilanden, zelfs die, welke aan de kust van Klein Azië liggen, zooals Chios en Mitylene, worden door Grieksche stammen bewoond.

4o. Het is voor de Europeesche mogendheden, voor Klein-Azië, voor Turkije zelf en zeer zeker ook voor Griekenland van groot belang, dat het tijdperk van wanorde in het Oosten eindelijk toch eens een einde neme; blijven de eilanden onder de Turksche heerschappij, dan ontstaat er vroeg of laat weer een crisis en komt 't weer tot een Balkan-crisis.

Als laatste redmiddel hebben de Turken aan de Europeesche mogendheden een nota gezonden, waarin zij er op wijzen, dat de eischen der verbonden Balkan-Staten voor hen onaannemelijk zijn; zij vragen daarom interventie van den kant der mogendheden. Deze nota is als telegram verzonden aan den koning van Engeland en Italië, aan den Tsaar van Rusland en den President der Fransche Republiek, aan Keizer Wilhelm en Keizer Frans Jozef, wel een bewijs, dat ook zij den vrede willen.

De Engelsche bladen publiceeren den tekst van het telegram aan den koning van Engeland, waarvan de Msb. de volgende vertaling geeft:

„Aan Z.M. den koning van Engeland. Ofschoon de wapenstilstand reeds meer dan een maand geleden onderteekend werd, duren de moordpartijen, door de verbonden machten in het door hen veroverde gebied begaan, steeds voort. Die schanddaden nemen zulk een omvang aan, dat zelfs de kalmste gemoederen in hevige beroering beginnen te komen. De krijg is onderbroken, maar woeste benden zetten het werk voort, sexe noch ouderdom sparend. In Macedonië heeft de uitroeiing en verdrijving der Muzelmannen reeds een hoogte bereikt van 60 percent.

„Heel de weldenkende wereld zou uwe majesteit, die over millioenen Mahomedanen regeert, dankbaar zijn, indien de Britsche regeering in overleg met de Europeesche mogendheden verhinderen kon, dat de Balkan-Staten en hun onderdanen hun schandelijk werk voortzetten, en hen kon bewegen om de voorschriften van zedelijkheid en beschaving na te leven. Sire, wij hebben de eer, steeds te blijven uwer majesteit's onderdanigste en gehoorzaamste dienaars."

(Volgen de onderteekeningen).

In de telegrammen aan den keizer van Duitschland en aan dien van Oostenrijk-Hongarije was alleen weggelaten: „die over millioenen Mahomedanen regeert".

De houding der Turken blijkt het beste uit eenzelfde nota, eveneens aan genoemde regeeringspersonen opgezonden; de vertaling hiervan luidt:

„In de nota, die aan onze afgevaardigden in de vorige zitting der vredesconferentie door de Balkan-afgevaardigden werd overhandigd, is de meening uitgedrukt, dat Turkije geen rekening zou houden met de resultaten van den oorlog.

„Wij moeten hierbij evenwel opmerken, dat wij groote territoriale concessies hebben gedaan, en op twee punten na, in alle verlangens der bondgenooten hebben toegestemd.

„De bondgenooten zelf moeten erkennen, dat een groot deel van het gebied, dat ze eischen, zich niet in hun handen bevindt. Nochtans hebben we hierin toegestemd, wegens onze groote verzoeningsgezindheid. De bondgenooten hebben evenwel geen enkele concessie gedaan.

„Zoo wij den afstand van Adrianopel weigeren, dan is zulks o. a. onmogelijk wegens de veiligheid van Constantinopel en de Dardanellen. Verder zij er aan toegevoegd, dat wij vastbesloten zijn een duurzamen vrede te sluiten op zoodanige voorwaarden, welke geschikt zijn om vriendschappelijke betrekkingen te onderhouden en aan beide partijen de gelegenheid te geven om voordeelige handelsovereenkomsten af te sluiten.

„Nog steeds zijn wij bereid over een grensregeling tusschen Bulgarije en Turkije te onderhandelen. Deze grens moet evenwel zóó zijn, dat Adrianopel Turksch gebied blijft. Om een nieuw bewijs te geven van onze verzoeningsgezindheid willen wij van al onze rechten op Creta afstand doen, met dien verstande, dat de bondgenooten dan ook geen andere eilanden in de Aegeische zee eischen.

„Ondanks al die ontzettende opofferingen, wenschen de bondgenooten van hun kant in niets tegemoet te komen en willen zij de vredesonderhandelingen afbreken.

„Alle gevolgen van deze afbreking komen evenwel voor hun rekening. Daarenboven achten wij ons in dat geval niet meer gehouden aan de tot heden gedane concessies."

Nu schijnt het echter, dat de geheele Balkan-kwestie een anderen vorm zal aannemen, als Adrianopel zich overgeeft aan de Bulgaren, die met algemeen goedvinden den strijd weder hebben voortgezet.

Volgens de verklaringen van gevluchte inwoners en gevangen genomen officieren van Adrianopel ziet het er binnen de stad treurig uit. Iederen dag is er een opstand en loopt het volk te hoop voor het huis van den Gouverneur; het bidt en smeekt, om de stad maar over te geven, omdat de nood zoo hoog geklommen is. Er is gebrek aan petroleum, zoodat 's avonds de stad in diepe duisternis is gehuld; verder is er geen zout meer te krijgen en ook gebrek aan andere levensmiddelen doet zich gevoelen.

De capitulatie der stad zal dus zoo lang niet meer uitblijven.

En wat in deze kritieke tijdsomstandigheden te denken van het geheimzinnige schip, dat voor eenige dagen de haven van Algiers binnenliep. De boot had twee schoorsteenen en beschikte over enorm sterke machines; het gaf voor, kolen in te willen nemen; in de haven aangekomen, nam het evenwel geen kolen in! Toen men dit een beetje eigenaardig vond, verklaarde de kapitein, voor Constantinopel bevracht te zijn. Dit juist geeft te denken, vooral zoo men weet, dat de douane-autoriteiten niet tot de inspectie der lading werden toegelaten; zoodra men bemerkte, dat men wilde inspecteeren, verliet het schip de haven, zelfs zonder een loods aan boord genomen te hebben.

Den volgenden nacht heeft een Engelsch stoomschfp het geheimzinnige vaartuig ontmoet; het had toen alle lichten gedoofd en werd vergezeld door een kleinere boot.

Men vermoedt, dat het schip een onderzeeër begeleidde, door een der oorlogvoerende partijen besteld. Merkwaardig is het, dat de geheimzinnige steamer de lijn Marseille-Bona moet zijn gepasseerd op het punt, waar de Fransche mail-boot *Marie Augustin* na een aanvaring is gezonken; de omstandigheden, waaronder deze aanvaring is geschied zijn nog, steeds geheel en al onopgehelderd.

Als dit alles maar geen aanleiding wordt tot nog meer Balkan-verwikkelingen! Het is toch al zoo lastig, om een vredes-verdrag te sluiten, dat *alle* partijen zal voldoen. Men heeft echter alle hoop in het optreden van den opvolger van Kiderlen Wächter als Staats-Secretaris, van Jagow, de Duitsche gezant bij het Quirinaal te Rome.

Van Jagow studeerde te Bonn en ging eerst in 1895 over tot de diplomatie; achtereenvolgens was hij werkzaam in Hamburg, Rome, Berlijn, Luxemburg, vanwaar hij in 1908 weder naar Rome werd verplaatst als secretaris van het gezantschap en één jaar later werd hij reeds gezant. Het was niet zoo gemakkelijk voor Kiderlen een opvolger te vinden! Men heeft eerst den onder-staatssecretaris Zimmerman gevraagd; deze, een intieme vriend en trouw medewerker van Kiderlen, was als zoodanig zeer goed op de hoogte van de Balkan-kwestie; hij bedankte echter om gezondheidsredenen.

De nieuw benoemde Staatssecretaris, von Jagow, stond in Italië in zeer hoog aanzien en had er zeer veel invloed, ook op politieke personen. Aan hem schrijft men het toe, dat er tusschen Duitschland en Italië zoo'n groote toenadering is gekomen en dat de Driebond officieel nogmaals is bekrachtigd. Van Yagow is, in tegenstelling met zijn voorganger, die niet zeer innemend was, een elegante verschijning met opvallend jong uiterlijk; zijn manier van optreden en van omgaan met politieke personen duiden aan, dat hij een fijn diplomaat is; hij is iemand met veel energie en vasten wil; dat alles laat vooronderstellen, dat hij in de tegenwoordige omstandigheden een man van beteekenis zal wezen.

Hij zal dat mischien ten uitvoer brengen, wat, volgens sommige bladen, zijn voorganger ten uitvoer had *kunnen* brengen!

Advertentien.

Bekendmaking.

Bij Gouvernements-beschikking van 1 dezer No. 90, opgenomen in P. B. 1913 No. 5, zijn de voorschriften voor den cursus in de zeevaartkunde op Curaçao vastgesteld, waarbij o.a. is bepaald, dat om tot den cursus te worden toegelaten, wordt vereischt het voldoen aan het toelatingsexamen. Zij, die dit examen wenschen af te leggen, kunnen ter verkrijging van verdere inlichtingen zich vervoegen ter Gouvernements-Secretarie gedurende de kantooruren.

Curaçao, 5 Februari 1913,

De Gouvernements-secretaris.

J. F. Haayen.

HAVEN-NIEUWS.

VAN 1 FEBR. – 15 FEBR.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Zulia	SS Morris	2 Febr	New-York	2 Febr	Maracaibo
Venezuela	J Montero	1 „	Maracaibo	1 „	La Guayra
Prins Willem IV	P C de Graaff	2 „	Amsterdam	5 „	New-York
Venezuela	J Montero	4 „	La Guayra	4 „	Maracaibo
Merida	A Johanson	3 „	Maracaibo	3 „	La Guayra
Zulia	S S Morris	6 „	Maracaibo	6 „	New-York
Caracas	Furst	6 „	New-York	6 „	La Guayra
Merida	A Johanson	5 „	La Guayra	6 „	Maracaibo
Venezuela	J Montero	8 „	Maracaibo	8 „	La Guayra
Pr. Maurits	P Koningstein	9 „	New-York	10 „	Amsterdam
Merida	A Johanson	11 „	Maracaibo	11 „	Maracaibo
Caracas	Furst	11 „	La Guayra	12 „	New-York
Venezuela	J Montero	11 „	La Guayra	11 „	Maracaibo
Maracaibo	G W Goodman	15 „	New-York	15 „	Maracaibo
Venezuela	J Montero	15 „	Maracaibo	15 „	La Guayra
Prins Willem V	De Bruyn	15 „	Amsterdam	16 „	New York
Shwarzwald	R Raushenplat	31 Januari	Colon	1 Febr	Hamburg
Belgian	Mc Cormiek	6 Febr	Liverpool	6 Febr	Santa Marta
Venetia	Markeprang	2 „	Hamburg	3 „	Hamburg
Città di Milano	T Raffo	10 „	Colón	10 „	Genova
Student	Richards	8 „	Liverpool	8 „	Sta Marta
Niederwald	L Schubarth	11 „	Hamburg	11 „	Pto Colombia
Bavaria	Graalfs	16 „	Pto Colombia	17 „	Hamburg
Buenos Aires	Viscaino	16 „	Colón	16 „	Barcelona
Cheruskia	G Meyer	16 „	Cuba	17 „	Hamburg

Schoeners.	Aankomst.	van	Schoeners.	Vertrek	naar
Olinda H	2 Februari	Barahona	*Arminta H*	1 Febr	Rio Hacha
Sacta V	2 „	Derribada	*Meteor H*	1 „	Maracaibo
Marg. Sofia C	2 „	Rio Hacha	*Rosa Maria H*	30 Jan.	Aruba
Rosa Maria H	3 „	Aruba	*Virginia H*	4 Febr.	Vela de Coro
Juan Luis H	3 „	Aruba	*Rosa Maria H*	4 „	Aruba
Sophia H	3 „	Bonaire	*Frieda H*	5 „	Maracaibo
Nereida H	3 „	Barahona	*Diana V*	6 „	Maracaibo
Juanita D	4 „	St. Domingo	*Nereida H*	7 „	Barahona
Camia H	4 „	Maracaibo	*Sirena H*	4 „	Maracaibo
Carlota H	4 „	Maracaibo	*Juan Luis H*	5 „	Aruba
Estelle H	5 „	Isla Barlov.	*9 de Abril H*	7 „	Maracaibo
Clicia V	5 „	Maracaibo	*Olinda H*	7 „	Barahona
Virginia	8 „	Vela de Coro	*Sophia H*	6 „	Bonaire